

Kalkınma Ajanslarının Sürdürülebilir Bölgesel Turizmin Gelişimine Etkisi: GMKA Örneği

Çiğdem ÖZKAN¹

Melahat Yıldırım Saçılık²

Barış Yeşildag³

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ayvacık Meslek Yüksekokulu, Ayvacık, Çanakkale

² Balıkesir Üniversitesi, Erdek Meslek Yüksekokulu, Erdek, Balıkesir

³ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ABD, Doktora Öğrencisi

Özet

Bu çalışmada amaç, Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın (GMKA) bölge turizm değerleri ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasındaki rolünü ortaya çıkartmaktır. Çalışmada öncelikle kalkınma, bölgesel kalkınma ve kalkınma ajansları kavramları açıklanmakta, kalkınma ajanslarının tarihsel gelişimi, kuruluş amaçları, bölgesel kalkınma ajanslarının sürdürülebilir bölgesel turizme etkisi GMKA örneği ile irdelenmektedir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden birisi olan örnek olay deseni kullanılmaktadır. Veriler GMKA'nın 2010-2013 yılları arasında destek verdiği turizm projelerinden alınmakta olup, 2010-2012 yılları arasındaki turizm proje çıktıları analizini kapsamaktadır. Ayrıca 2013 yılında GMKA'nın mali destek verdiği turizm projeleri ve destek alan kuruluşlar incelenmektedir. GMKA'nın bölgede mali destek verdiği turizm projeleriyle turizmde istihdam yarattığı, turizme yeni alanlar kazandırdığı, turizm sektörüne nitelikli işgücü yetiştirmek için eğitimleri desteklediği, turistik tesislerin yenilenmesine katkı sağladığı ve turizm sektörüne yönelik projelerde ağırlıklı olarak kamuya ait projeleri desteklediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kalkınma, Bölgesel Kalkınma Ajansları, Sürdürülebilir Bölgesel Kalkınma, Güney Marmara Kalkınma Ajansları.

The Effect of Development Agencies on the Development of Sustainable Regional Tourism: GMKA Sample

Abstract

The aim of this study is to reveal the role of South Marmara Region Development Agency (GMKA) in providing the tourism values of the region and their sustainability. In the study, firstly the terms, development, regional development and development agencies have been explained and historical process of development agencies, their foundation aims, and the effect of regional development agencies on sustainable regional tourism have been examined taking the GMKA sample into consideration. In the study, sample case design, which is one of the qualitative research designs, has been used. The data consist of the tourism projects to which GMKA gave support between the years 2010 and 2013 and involve the analysis of the tourism Project outputs between the years 2010 and 2012. Moreover, the tourism projects to which GMKA gave financial support and the institutions which got support in 2013 have been investigated. After the tourism projects to which GMKA gave financial support in the region, it has been concluded that GMKA supported the trainings, contributed to the renewal of the touristic facilities, supported mainly the public projects among the projects devoted to the tourism sector in order to provide employment in the tourism sector, to bring in new fields to tourism, and to train qualified labor force for the tourism sector.

Key Words: Development, Regional Development Agencies, Sustainable Regional Development, South Marmara Region Development Agency.

1. Giriş

Son zamanlarda kalkınma, bölgesel kalkınma, gelişme, büyüme, sürdürülebilir kalkınma gibi konular birçok açıdan ele alınmakta ve tartışılmaktadır. Ülkelerin kalkınması, bölgelerin kalkınması ile mümkün olurken, kalkınmanın hangi açıdan ele alındığı da önem kazanmaktadır. Kahraman ve Türkay (2011: 83) kalkınma, gelişme ve büyüme kavramları arasında iç içe geçmiş bir ilişki olduğunu vurgulamaktadır. Büyümeyi, ülke ve bölge ekonomisinde görülen üretim artışı, istihdam oranının artması, girdi oranlarında yükselme gibi sayısal değer artışları olarak nitelendirilirken, bu sayısal artış kaleminin yanında buna bağlı olarak ortaya çıkan yaşam düzeyinin yükselmesi, sosyal, kültürel vb. alanlardaki gelişmelerin hep birlikte kalkınma olgusunu ortaya çıkardığı belirtilmektedir. Kalkınma, Escobar (1991: 658) tarafından 2. Dünya Savaşı sonrası küresel egemenliği güçlendirmek için ortaya atılan politik ve ekonomik bir kontrol aracı olarak

tanımlanmaktadır. Sen (1999:3) tarafından ise kalkınma, özgürlüğün yaygınlaştırıldığı, insanların yaşamsal amaçları ve tercihlerinin peşinden gidebilecekleri, sosyal anlamda modernleştikleri, endüstrileşmeyle beraber gelirlerinin arttığı, teknolojik olanaklardan yararlanma imkanlarının artması için gerekli olan tüm tedbirler bütünü olarak tarif edilmektedir. WCED (1991: 71)'e göre sürdürülebilir kalkınma, "gelecek kuşakların ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini tehlikeye sokmaksızın, bugünkü kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilen kalkınmadır". Sürdürülebilir bölgesel kalkınma ise, yerel, ulusal, küresel düzey dışında bir bölgeyi temel alan bir sürdürülebilir kalkınma anlayışıdır. Bölgesel kalkınma anlayışının temeli ekonomik anlamda bölgelerarası gelişmişlik farklarını ortadan kaldırmaktır. Aslına bakılırsa bölgesel kalkınmanın kalkınma, büyüme ve gelişme gibi kavramlardan içeriksel olarak çok farklı olmadığı görülebilir. Hepsinde temel olan ekonomik anlamda refah seviyesine ulaşabilmektir. Bölgesel kalkınmada aktörler yerel düzeyde

kalabildiğinden, kalkınmanın sürdürülebilirliğini sağlamak mümkün olabilmektedir. Bir bölgede sürdürülebilir turizmin etkili ve başarılı olabilmesi için etkili bölgesel kuruluşlara ihtiyaç vardır (Bramwell, 2011: 461).

Bölgesel kalkınma ajansları, kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma plânı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla kurulmaktadır (Kırankbeş, 2013: 255).

Bölgenin sahip olduğu otantik değerler, folklorik yapısı, sahil ve plajları, anıtların AR-GE

(araştırma geliştirme) çalışmalarıyla gün yüzüne çıkarılması ve geliştirilmesi, turizm ve sürdürülebilir bölgesel kalkınma için önem arz etmektedir. Turizm kaynakları bakımından zengin olan bir bölgenin bölgesel gelişiminin sağlanmasında turizm kaynaklarından yararlanılması önemli bir seçenek durumundadır (Prifti ve Zenelaj, 2013: 285). Sürdürülebilir turizm gelişiminde temel felsefe bölgedeki doğal kaynakların korunarak gelecek kuşaklara aktarımıdır (Ogarlacı ve Popa, 2003: 55). Sürdürülebilir turizm anlayışı sayesinde bölgesel ekonomik, sosyal ve doğal kaynaklar gelişir ve korunur (Ogarlacı ve Popa, 2003: 58).

Bölgesel gelişimi hızlandırmak amacıyla kurulmuş olan GMKA, kuruluşundan bugüne turistik değerler bakımından zengin olan TR22 bölgesinde turizme gereken önemi vermiş midir? Turizm sektörü, kendinden başka ortalama 32 farklı sektörü etkileyen bir endüstri olduğundan bölgesel gelişime katkısı inkar edilemez düzeyde olacaktır. Be nedenle GMK'nın kalkınmada öncelikli sektör olarak turizm sektörünü görmesi kaçınılmazdır.

Bu çalışmada bölgesel kalkınma ajanslarından biri olan, GMKA'nın kuruluşundan bugüne (2010-2013) yılları arasında TR22 (Balıkesir-Çanakkale) Bölgesinde desteklediği turizm kalkınma projelerini inceleyerek, bölgedeki turizm değerlerinin ortaya çıkarılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasındaki etkisi, turizm projeleri sayesinde turizm sektörüne etkilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. TR22 bölgesi Balıkesir-Çanakkale illerini kapsamaktadır. Balıkesir-Çanakkale illeri gerek tarihsel değerler bakımından gerekse de doğal, kültürel ve folklorik değerler bakımından Türkiye'nin önemli illerindedir. Bu kapsamda birçok turizm çeşidinin bölgede var olduğu bilinmektedir. GMKA bu değerlerin ortaya çıkarılması, değerinin anlaşılması, sürdürülebilirliğinin sağlanması konusunda önemli bir bölgesel kurumdur. Bölgedeki turistik değerlerin kendiliğinden korunması ve ortaya çıkarılması beklenmemelidir. Bunun sağlanabilmesi bölgesel turizm politikalarının uygulanması ile mümkündür. Bir bölgenin kalkınmasında bölgesel kalkınma ajansları aktif rol oynamaktadır. Bölgenin kalkınmasından kastedilen, öncelikle bölge halkının daha iyi bir duruma gelmesidir. Turizm, aslında bunu başarmanın araçlarından birisidir.

2. Kalkınma Ajanslarının Tarihsel Gelişimi ve Kuruluş Amaçları

1929 yılında yaşanan büyük finansal krizin etkileri dünya ekonomisinde önemli değişikliklere neden olmuştur. 1939 yılına kadar devam eden büyük ekonomik kriz nedeniyle, devletler ekonomik hayatı yönetmek ihtiyacı duymakta ve liberalleşme ve ekonomilere devlet müdahalesi devletler tarafından kullanılan ekonomik politika olmaktadır (Anselmo

ve Cascio, 2011: 467). Dünyayı derinden etkileyen bu büyük krizden sonra ülkeler toparlanmak için çeşitli tedbirler almaya başlamışlardır. Büyük krizin etkilerini silmek için liberal bir ekonomi anlayışını temel alan Amerika Birleşik Devletleri tarafından, Sovyet Rusya'nın devletçilik anlayışına karşı bireysel girişimciliği geliştirmek amacıyla Tennessee Vadisi'nde bir dizi kalkınma planları hazırlanmış ve bu bölgede ilk Bölgesel Kalkınma Ajansı (BKA) kurulmuştur (Ünsal, 2011: 44). A.B.D'de başlayan bölgesel kalkınma anlayışı hızla tüm Avrupa ülkelerine yayılmaktadır. İkinci Dünya savaşı sonrası dünya ekonomilerinde görülen kriz, bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarını daha da arttırmaktadır (Çayın ve ark., 2012: 102). Bölgelerarası gelişmişlik farklarının artması bölgesel gelişim politikalarının önem kazanmasına neden olmaktadır (Çakmak, 2006: 66-67). 1930'lu yıllardan itibaren birçoğu Avrupa'da olmak üzere bölgesel kalkınma ajansları kurulmaya başlanmıştır (Çayın ve ark., 2012: 103). Dünya'da 1930'larda başlayan ve günümüze kadar süregelen, az gelişmiş bölgeler ve kalkınma olgusu ile ilgili ülkeler kendi iç dinamiklerini de göz önünde bulundurarak bir takım çözüm önerileri geliştirmektedirler.

Ekonomik gelişim, bölgesel kalkınmanın sağlanması gibi konularda 1970'lere kadar kamunun ekonomik gelişimdeki yeri genişken göstermektedir. 1970 sonrasında yaygınlaşan neo-liberal politikaların etkisiyle bölgesel kalkınma anlayışında önemli değişiklikler görülmektedir. (Akiş, 2011: 240). Amerika Birleşik Devletlerinde ekonomik kalkınmayı kolaylaştırmak amacıyla hazırlanan yasal düzenlemelerin ardından 1969 yılında, özel bölgelerde endüstriyel kalkınma ajansları kurulmuştur. Günümüzde ABD'de çeşitli bölge, ilçe ve kasabalarda aktif çalışan 115 sektörel kalkınma ajansı bulunmaktadır (Hevesi, 2006: 3).

Avrupa'da kalkınma ajansları, özellikle bölgelerin gelişmesi ve kalkınması için kurulmaya başlamaktadır. ABD ve AB ülkelerinde bölgesel kalkınma yaklaşımı 1930'lu yıllardan beri uygulanmaktadır (Kırankbeş, 2013: 256).

Türkiye'de Bölgesel Kalkınma Ajansları'nın (BKA) kurulmasında ana sebep, Avrupa Birliği'ne üyelik sürecidir. Avrupa Birliği, yapısal uyum politikaları çerçevesinde, üye olacak ve aday olacak ülkelerde bölgesel planlamanın yeni bir anlayışla ele alınarak Bölgesel Kalkınma Ajansları'nın kurulmasını istemiştir. Bu kapsamda Türkiye, 1999 Helsinki Zirvesi sonrasında bölgesel kalkınma ajanları konusunu ele almıştır (Maç, 2006: 3-4).

Avrupa birliği (AB) üye ve aday üye ülkelere, bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarını azaltabilmek, kalkınma sağlayabilmek amacıyla finansal kaynaklar sağlamaktadır. Türkiye, AB'ye aday üye ülke olarak çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalar doğrultusunda aday ülkelerce hazırlanması gereken ve İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması olarak adlandırılan sınıflama (İBBS- AB literatüründe NUTS: Nomenclature d'unités territoriales statistiques) 2001 yılında TÜİK ve DPT tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulu'nun 2002/4720 sayılı Kararı ile 22 Eylül 2002 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanmıştır (Kırankbeş, 2013: 260). Bu çerçevede Türkiye'de 2006 yılında 5449 sayılı kanunla 26 adet bölgesel kalkınma ajansı kurulmuştur (Akis, 2011: 249).

Bu kapsamda Çanakkale Balıkesir illerini kapsayan bölge TR22 bölgesi olarak kodlanmış ve bölgesel gelişim için hazırlanan projeler Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA) tarafından desteklenmektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2006).

BKA'ların tarihi gelişimi göstermektedir ki, bölgesel kalkınma ajanslarının ortaya çıkış nedeni bölgesel dengesizliklerin giderilmesidir (Ünsal, 2011: 46). 5449 sayılı Kanunun birinci maddesinde ifade edildiği üzere; Kalkınma Ajansları, kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde, etkin kullanımını sağlamak, yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgelerarası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla kurulmaktadır (fka.org.tr, 2014).

Türkiye'de Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007 - 2013) dönemine kadar diğer Kalkınma Planı dönemlerinde, kalkınmada öncelikli bölgelerin geliştirilmesi hedef alınmıştır. Dokuzuncu Kalkınma Planı ile birlikte, bölgesel kalkınmanın ulusal kalkınmadaki rolü üzerine durulmuştur. Bölgesel kalkınma anlayışında, ekonominin küresel yapılanması sürecinde devletler imtiyazlı konumlarını kaybederlerken, girişimcilik kalkınmanın motor gücü haline gelmiştir (Işık ve Pınarcıoğlu, 2004). Girişimcilik kanalıyla bölgesel değerleri gün yüzüne çıkaran yerel yönetimler, yerel halk ve özel girişimciler bölgelerinin kalkınmasına önemli katkılar sağlamaktadır. Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda bölgesel gelişme politikalarının, bir taraftan bölgelerin verimliliğini yükseltmek suretiyle ulusal kalkınmaya, rekabet gücüne ve istihdama katkıyı artırırken, diğer taraftan da bölgeler ve kırsal-kent arası gelişmişlik farklılıklarını azaltma temel amacına hizmet edeceği belirtilmektedir (Devlet Planlama Teşkilatı [DPT], 2006: 91). Bölgesel kalkınma anlayışının doğuşunun ve gelişiminin diğer ekonomik politikalarından ayrı olmadığı görülmektedir. Ülkelerin, kendi iç dinamikleri ve gelişim evrelerini göz önüne tutarak kalkınma politikaları uyguladığı bir gerçektir.

Bölgesel kalkınma politikalarının gelişmesinde temel felsefe, bölgeler arasındaki, hammadde, emek piyasası, teknolojik farklılaşma, bilgi üretimi, bilgi kullanımıyla sosyal ve fiziksel altyapı farklılıklarının giderilmesi anlayışıdır. Bölgeler arasında bu farklılaşma toplumsal bütünleşmenin sağlanmasına da engel olmaktadır.

Bu nedenle bölgesel kalkınma planlamasının ana hedefi, bölgelerarası dengesizlikleri gidererek, ülkede dengeli bir kalkınma sağlamaktır. Bu da ulusal politika önceliklerinin belirlenmesinde yerel gereksinimlere cevap verilebilirliğin artırılması ile mümkün kılınabilir. Yerel ihtiyaçların karşılanması ulusal bütünleşmenin ön koşulu olarak görülmektedir (DPT, 2000: 10).

3. Literatür İncelemesi

Baykal (2010: 130) bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarının azaltılması, bölgelerin rekabet güçlerinin artırılması, yerel dinamiklerin aktif hale getirilerek bölgesel kaynakların değerlendirilmesi ve bölgelerin bir bütün olarak kalkındırılmasını hedefleyen bölgesel kalkınma ajanslarının, ülkemizin bölgesel kalkınma politikalarının uygulanmasında önemli rol oynayacağını vurgulamaktadır. Ayrıca amaçlara ulaşmak için yerel yönetim, özel sektör ve sivil toplum

kuruluşlarının katılımının sağlanması ve yerel potansiyeli harekete geçirme zorunluluğunun ajansları daha çekici hale getireceğini vurgulamaktadır.

Öte yandan Maç (2006: 8) Bölgesel Kalkınma Ajansları'nın Anadolu'nun kalkınması açısından yeni bir dönemin başlangıcı olabileceğini ancak ajansların yararlı olabilmesi için mevcut merkezîyetçi yapılarından kurtulması gerektiğini belirtmektedir.

Küçük (2007: 507) çalışmasında, bölgesel kalkınma ajansının, faaliyet yürüttüğü bölgede istihdama katkı sağladığı, ekonomik hareket getirdiği, KOBİ'lerin rekabet güçlerinin arttırdığı sonucuna ulaşmaktadır.

Berber ve Çelepçi, (2005: 155) yaptıkları çalışmada, kalkınma ajanslarının bölgelerin potansiyellerini göz önüne alarak politika geliştirdikleri ve ekonomiyi canlandırarak bölge halkına katkı sağladığı sonucuna ulaşmaktadır. Arslan (2005: 280) ise kalkınma ajanslarının bölgedeki üniversiteler ve diğer eğitim kurumları ile yakın ilişki kurması ve ortak projeler geliştirmeleri gerektiğini vurgulamaktadır.

Günaydın (2013: 73) yaptığı çalışmada İzmir Kalkınma Ajansının uyguladığı mali destek programları incelenmektedir. Mali Destek Programı ile yapılan desteklemeler sonucunda istihdam artışı sağlandığı ve üretim ve üretim kapasitesinde olumlu değişimler yaşandığı tespit edilmektedir. BKA'lar bölge analizleri sonucunda bölgenin mevcut durumuna ve gelişme potansiyeline göre planlama faaliyetleri yaparak bölgenin sürdürülebilir kalkınmasına destek sağlamaktadırlar (Taşlıyan ve Korkmaz, 2012: 372).

4. Metodoloji

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden örnek olay deseni kullanılmaktadır. Veriler, 2010-2013 yılları arasında bölgede GMKA'nın turizm alanında destek verdiği projeler incelenerek oluşturulmuş ve betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmektedir. Araştırma verileri GMKA temsilcileriyle yapılan görüşmelerden elde edilen dokümanlar incelenerek ve ajansın internet sitesindeki veriler analiz edilerek oluşturulmuştur. 02.12.2013 tarihinde Çanakkale GMKA ofisine gidilerek ajans uzmanları ile görüşme yapılarak gerekli dokümanlar temin edilmiştir. Ajans bölgedeki faaliyetlerine 2010 yılından başlamış olup halen devam etmektedir. Bu çalışmada, ajansın 2010-2012 yılları arasında bölgedeki mali destek verdiği ve tamamlanan turizm kalkınma projelerinin bütçeleri, proje çıktıları, bölgeye katkıları ayrıntılı olarak incelenmektedir. 2013 yılında ise ajansın destek verdiği turizm projeleri ve destek alan kurumlar incelenmektedir.

5. Bulgular

GMKA'nın 2010-2012 yılları arasında ilana çıktığı programlar, programın içeriği, öncelikler, sözleşmeye bağlanan destek miktarları, tamamlanan proje sayısı ve tamamlanan turizm projesi sayısı, proje isimleri, turizm projelerinin aldığı destek miktarı ve proje çıktıları aşağıda verilmektedir.

Tablo 1: İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı (Kar Amacı Güden)

2010 YILI İKTİSADİ KALKINMA MALİ DESTEK PROGRAMI (KAR AMACI GÜDEN)		
PROGRAMIN İÇERİĞİ		
Programın Amacı:		Tarım ve Turizm sektörlerinde bölgenin rekabet gücünün yükseltilmesi, sınai ve ticari işletmelerin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi, AR-GE ve yenilikçi kapasitenin artırılması suretiyle sürdürülebilir iktisadi kalkınmanın sağlanması
Programın Öncelikleri	Öncelik 1:	Turizm ve tarım sektörlerinin sürdürülebilir bir perspektifte bölge ekonomisine katkısının artırılması
	Öncelik 2:	Sınai ve ticari işletmelerin üretim, yönetim, markalaşma ve pazarlama alanlarında kurumsal altyapılarının güçlendirilmesi
	Öncelik 3:	Yüksek teknolojlili veya katma değeri yüksek ürünlerin üretimi amacıyla bölgenin Ar-Ge ve yenilikçi kapasitesinin artırılması
Bütçe	Sözleşmeye Bağlanan Destek	6.830.233,87 TL
	Turizme Bağlanan Destek	518.865,84 TL
Tamamlanan Proje Faaliyet Alanı	Diğer Faaliyet Alanları	24 proje
	Turizm	3 proje

Kaynak: GMKA (2012) tarafından hazırlanan “2010 ve 2011 Mali Destek Programları Tamamlanan Projeler ve Etkileri” adlı kitaptan alınmıştır.

GMKA tarafından 2010-2013 yılları arasında destek verilen, çıktıları ve verilen destek miktarları gibi verilerine ulaşabildiğimiz turizm kalkınma projeleri aşağıdaki gibidir. Söz konusu veriler, GMKA proje uzmanının verdiği proje çıktı raporları dosyasından elde edilmiştir.

1. İrmek Termal Tesisi'nin İyileştirilmesi: Proje ile Susurluk ilçesine çevre illerden gelen müşteri sayısını arttırmak, işletmeden yararlanan müşteri profilini değiştirmek ve çeşitlenmesini sağlamak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda tesisi engelli vatandaşların kullanımına uygun hale getirmek, hizmet çeşitliliğini arttırmak, yerel ve ulusal turizm acentaları ile çalışmaya başlamak hedeflenmektedir.

Proje Çıktıları:

- Tüm misafir odalarının tadilatı yapılmış ve eksik ekipmanlar alınmıştır.
- 1 termal havuz yenilenmiş, yeni bir restoran oluşturulmuştur.

Proje Susurluk-Balıkesir'de uygulanmış ve 63.645,94 TL mali katkı almıştır.

2. Yeşilde Maviye Yolculuk: Ayvalık-Ortunç Çevre Koruma ve Sağlıklı Yaşam Projesi: Proje ile Ortunç Clup fiziksel kapasitesi artırımı, sürdürülebilir turizm ve çevre uygulamaları ile yönetim kapasitesinin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Proje Çıktıları:

- Güneş enerjisi ile elektrik üretme sistemi.
- 1 yeni ürün SPA merkezi faaliyete geçti.
- 2 alanın modernizasyonu yapıldı.
- 5 kişiye eğitim verildi.

- 3 kalite sertifikası alındı.
- 1 çevre ödülü alındı.
- 2 fuar katılımı gerçekleştirildi.
- 1000 adet tanıtım materyali hazırlandı.

Proje Ayvalık- Balıkesir' de uygulanmış ve 240.781,31 TL mali katkı almıştır.

3. “Burada Özlediklerinizi Yaşayacaksınız”; Gökçeada Sörf Eğitim Merkezi Kapasite ve Hizmet Kalitesini İyileştirme Projesi: Proje ile mevcut Sörf Eğitim Merkezinde kapasite ve hizmet kalitesini iyileştirmek, faaliyetleri ve hizmet kalitesini artırarak daha fazla sporcuya ya da spor turistine hizmet vermek ve böylece hem bölgenin tanıtımına katkı sağlamak hem de sörf sporunun ülkemizde yaygınlaştırılmasına destek olmak hedeflenmektedir.

Bu bağlamda, 1500 m2 turizm alanının düzenlenmesi gerçekleştirilmiş, gerek bölgeden, gerek ülkenin diğer bölgelerinden gerekse yurtdışından daha fazla sporcunun daha kaliteli hizmet almasına, bölgenin ve ülkemizin spor turizminin olumlu şekilde etkilenecek bu turizmden sağlanan gelirin artırılmasına katkı sağlanmaktadır.

Proje Çıktıları:

- 1500 m2'lik turizm alanı düzenlemesi yapıldı.
- Hizmet kalitesini artırıcı makine-ekipman alımı gerçekleşti.
- İnternet sitesi kuruldu.
- Sörf sporunun tanıtıcı broşürler hazırlandı.

Proje Gökçeada, Çanakkale de yapılmış olup, 214.438,59 TL destek almıştır.

Tablo 2: 2010 Yılı İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı Performans Göstergeleri

GÖSTERGE	BİRİM	TOPLAM
Tam zamanlı yeni istihdam	Kişi	
Gerçekleştirilen eğitim	Kişi	5
Alınan ekipman	Adet	4
Basılı materyal-görsel sayısı	Adet	1000
Rehabilite edilen tesis-turistik alan sayısı	Adet	3
Turizme kazandırılan alan	m ²	1500
Alınan kalite belgesi	Adet	3
Alınan çevre ödülleri	Adet	1

Kaynak: GMKA (2012) tarafından hazırlanan “2010 ve 2011 Mali Destek Programları Tamamlanan Projeler ve Etkileri” adlı kitaptan alınmıştır.

Tablo 3: 2010 İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı (Kâr Amacı Gütmeyen)

2010 YILI İKTİSADİ KALKINMA MALİ DESTEK PROGRAMI (KAR AMACI GÜTMEYEN)		
PROGRAMIN İÇERİĞİ		
Programın Amacı:		Doğrudan kâr amacı gütmeyen ancak hedef kitlesi veya üyelerine sağladıkları artış ve rekabeti bozmayan yararlarla kamusal refahı artıran kuruluşları destekleyerek, istihdam edilebilirliğin artırılması, bölgenin kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi ve rakabetçi sektörlerin desteklenmesi suretiyle sürdürülebilir iktisadi kalkınmaya katkı sağlamaktır.
Programın Öncelikleri	Öncelik 1:	Bölgede yer alan kurum ve kuruluşların proje üretme ve uygulama kapasitesinin geliştirilmesi, insan kaynakları ve kurumsal altyapılarının güçlendirilmesi, kurumlar arası işbirliği imkanlarının artırılması
	Öncelik 2:	Başta dezavantajlı gruplar olmak üzere farklı toplum kesimlerinin işgücüne katılımının sağlanması ve istihdam edilebilirliğinin artırılması
	Öncelik 3:	Tarım, turizm, enerji ve lojistik sektörlerinde bölgenin rekabet gücünün ve yenilik kapasitesinin artırılması
Bütçe	Sözleşmeye Bağlanan Destek	3.679.391, 67 TL
	Turizm Bağlanan Destek	829.303,45 TL
Tamamlanan Proje Faaliyet Alanı	Diğer Faaliyet Alanları	22 proje
	Turizm	5 proje

Kaynak: GMKA (2012) tarafından hazırlanan "2010 ve 2011 Mali Destek Programları Tamamlanan Projeler ve Etkileri" adlı kitaptan alınmıştır.

4. Bigadiç Yöresinde Av ve Doğa Turizminin Desteklenmesi Projesi: Projeye, derneğe ait kınalı keklik yetiştirme tesisinin kapasitesi büyütülerek; keklik yetiştirme ve doğaya yerleştirme, bilinçli avcılık ve av turizmi, doğaya dost alternatif gelir kaynaklarını öne çıkarma gibi konularda bölgemize ve Türkiye'ye örnek teşkil edecek faaliyetler yürütülmüştür. GMKA desteği ile yetiştirilen kınalı kekliklerden 2000 adedi 2012 yılında Adana Hançerli deresi koruma sahasında doğaya yerleştirilmiştir. Sürdürülebilir doğal yaşam ve doğa turizmine yönelik hedeflenen faaliyetlerin gerçekleşmesinde ajans çok önemli köşe taşı olmuştur.

Proje Çıktıları:

- 3100 adet kınalı keklik yetiştirildi.
- Modern kafes sayısı 31'e yükseltildi.
- İlk kez av-doğa sektörünün tüm taraflarını buluşturan 1. Bigadiç Ulusal Av ve Doğa Çalıştayı gerçekleştirildi.
- Turizm sektöründe çalışan 60 kişiye eğitim verildi.
- 1000 adet "Sürdürülebilir Yaban Yaşam, Bilinçli Avcılık ve Doğa Turizm'inde Bigadiç Deneyimi" başlıklı kitap, 1000 adet broşür, DVD olarak 1000 adet proje belgeseli hazırlandı.

Proje Bigadiç-Balıkesir de uygulanmış ve 171.787,50 TL destek almıştır.

5. Kumkale Beldesi'ndeki Tarihi Türk Mezarlığının Çevre Düzenlemesinin Yapılarak Turizme Kazandırılması: GMKA tarafından desteklenen bu proje ile tarihimize tanıklık eden 400 yıllık bir Türk mezarlığının çevre düzenlemesi yapılmış, mezar taşlarının envanteri çıkarılmıştır. Bu sayede bölgeye gelen yerli ve yabancı turistlere bu kültür değerimizi tanıma imkanları sağlanmıştır.

Proje çıktıları:

- 1000 adet envanter kitabı basıldı.
- 2000 adet broşür basıldı.
- 1 adet konferans düzenlendi.
- Yerel ve ulusal basında tanıtım haberleri yapıldı.

Proje Çanakale ilinde yapılmış ve 136.442,25 TL destek almıştır.

6. Erdek Zeytinliada Meryem Ana Kilisesi Arkeopark ve Rekreatyonunun Gerçekleştirilmesi Projesi: Erdek'te yürütülmüş olan "Zeytinliada Meryem Ana Kilisesi Arkeopark ve Rekreatyonunun Gerçekleştirilmesi Projesi" ile tarihi ve turistik değeri yüksek olan Zeytinliada'yı ülke turizmine kazandırmak amaçlanmıştır. Zeytinliada, bu proje sayesinde Erdek turizmine büyük katkı sağlayacaktır. Proje süresince, adanın turizme kazandırılması amacı ile turlar düzenlenmesi hedeflenmiş bu kapsamda 2 adet tekne alımı gerçekleştirilmiştir. Turların devamlılığın sağlanması için tur rehberi eğitimleri verilmiştir. Peyzaj çalışmaları ile fotoğraf ve video çekimleri gerçekleştirilmiştir. Tanıtım seminerleri ve basın toplantıları düzenlenmiştir.

Proje Çıktıları:

- 2000 adet bilimsel kitap, 2000 adet tanıtım kitabı basıldı.
- 2 adet geniş katılımcı seminer ve sergi, ahşap gezi yolları seyir terasları, turnike güvenlik sistemi, çevre düzenlemesi ve bitkilendirme çıktıları elde edilmiştir.

Proje Erdek- Balıkesir'de gerçekleşmiş olup, 178.955,00 TL destek almıştır.

7. Truva Antik Kenti Çevresinde Rekreatyonel Örnek Alan Düzenlemesi: Proje ile antik kenti ziyarete gelen turistlerin konaklama ihtiyaçlarını karşılamak, karavancıların daha uzun süre bölgede kalmalarını sağlamak, bölgede yaşayan köy halkının işgücüne katılımını sağlamak, köylülerin üretmiş oldukları tarımsal, hayvansal ürünler, hediyelik eşya ve el sanatları kapsamında bulunan ürünlerin satışı ile köylülere ekonomik katkı ve istihdam sağlamak, uygulamaya konulacak otokaravanlar sayesinde turizmin yıl boyunca devam etmesini sağlamak ve gelen kamp ve karavanlı ziyaretçilerin her türlü ihtiyaçlarını karşılayacakları bir rekreatyon alanı oluşturmak amaçlanmaktadır.

Proje Çıktıları:

- 6000 m2 alanın turizme kazandırılmıştır, yönlendirme tabelaları yerleştirilmiştir.

- Tanıtım broşürleri ile ulusal ve uluslar arası derneklere ulaşılmış 1 adet Web sitesi kurulmuştur. Proje Çanakkale ilinde yapılmış olup, 143.745,00 TL destek almıştır.

8. Seramik Eşya Üretimi Projesi: Bu projeye, Çanakkale Seramik Anı Eşya Üretim Merkezi'nin ihtiyaçları doğrultusunda eğitmen, ekipman ve malzemeleri sağlanmıştır. Kentin değerini, kimliğini yansıtan kültürel mirasımızın yaşatılması, korunması ve geleceğe aktarımı adına gerçekleştirilen bu proje ile mesleki ve beceriye sahip nitelikli insan kaynağı yetiştirilmiş, tarihi ve kültürel değerimiz, özel tasarım ve çalışanlarla hak ettiği şekilde katma değeri yüksek ürünlerle görünür olmuştur. Proje

bitiminden sonra çalışmalara devam eden merkez, Çanakkale seramik müzesi oluşumuna katkı sunmakta ve Çanakkale seramiğin kendi formülasyonu ile yaptığı çalışmalarla katkılarını sürdürmektedir.

Proje çıktıları:

- 16'sı kadın 18 kişi seramik anı eşya üretimi eğitimi ve mesleki yerlilik belgesi almıştır. Çarkçılık, el dekorculuğu, girişimcilik alanında eğitim verilmiştir.
- Proje sonrasında 5 adet özgün tasarım oluşmuş ve seramik atölyesi kurulmuştur.

Proje Çanakkale ilinde gerçekleşmiş olup, 198.373,70 TL destek almıştır (GMKA, 2013).

Tablo 4: 2010 Yılı İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı Performans Göstergeleri

GÖSTERGE	BİRİM	TOPLAM
Tam zamanlı yeni istihdam	Kişi	
Gerçekleştirilen eğitim	Kişi	79
Alınan ekipman	Adet	34
Basılı metaryel-görsel sayısı	Adet	10000
Rahabilite edilen tesis-turistik alan sayısı	Adet	1
Turizme kazandırılan alan	m ²	6000
Verilen sertifikalar	Adet	18

Kaynak: GMKA (2012) tarafından hazırlanan "2010 ve 2011 Mali Destek Programları Tamamlanan Projeler ve Etkileri" adlı kitaptan alınmıştır.

Tablo 5: 2011 Yılı İhracat Ve Yenilikçilik Mali Destek Programı

2011 YILI İHRACAT VE YENİLİKÇİLİK MALİ DESTEK PROGRAMI ¹		
PROGRAMIN İÇERİĞİ		
Programın Amacı:	Gelişen Güney Marmara Bölgesi ekonomisinin ihracat, AR-GE ve yenilikçilik potansiyelinin sürdürülebilir bir şekilde güçlendirilmesidir.	
Programın Öncelikleri	Öncelik 1:	Sanayi işletmelerinin ihracat kapasitelerinin geliştirilmesi
	Öncelik 2:	İşletmelerin ihracata yönelik idari ve pazarlama kapasitesinin geliştirilmesi
	Öncelik 3:	Ar-ge çalışmaları ve yeniliğin ticarileştirilmesi
Bütçe	Sözleşmeye Bağlanan Destek	10. 535.864,44 TL
	Turizme Bağlanan Destek	-
Tamamlanan Proje Faaliyet Alanı	Diğer Faaliyet Alanları	32 proje
	Turizm	-

Kaynak: GMKA (2012) tarafından hazırlanan "2010 ve 2011 Mali Destek Programları Tamamlanan Projeler ve Etkileri" adlı kitaptan alınmıştır.

Tablo 6: 2011 Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı

2011 YILI SOSYAL KALKINMA MALİ DESTEK PROGRAMI		
PROGRAMIN İÇERİĞİ		
Programın Amacı:	Kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yönelik, "bölgenin sürdürülebilir sosyo-ekonomik kalkınmasını sağlamak ve bölge Plan'ında da belirtildiği gibi bölge halkının refah seviyesini yükseltmek, beşeri ve sosyal sermayeyi geliştirmek" amacına katkıda bulunmak	
Programın Öncelikleri	Öncelik 1:	İşgücü niteliğinin turizm ve imalat sanayinin ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilmesi ile işgücünün uygun sektörlerle kanalize edilmesi
	Öncelik 2:	Bölge kurum ve kuruluşlarının hizmet kalitesinin yükseltilmesi
	Öncelik 3:	Başta kadınlar ve engelliler olmak üzere dezavantajlı gruplara yönelik sosyal içerme uygulamalarının yaygınlaştırılması, bu kesimde istihdamın ve girişimciliğin artırılması
Bütçe	Sözleşmeye Bağlanan Destek	4.158.186, 31TL
	Turizme Bağlanan Destek	325.534,68 TL
Tamamlanan Proje Faaliyet Alanı	Diğer Faaliyet Alanları	32 proje
	Turizm	4 proje

Kaynak: GMKA (2012) tarafından hazırlanan "2010 ve 2011 Mali Destek Programları Tamamlanan Projeler ve Etkileri" adlı kitaptan alınmıştır.

¹ Bu programda turizm öncelikli sektör konumunda olmadığından turizm projeleri destek almamıştır.

Ajansın 2011 yılı Sosyal Kalkınma mali destek verdiği turizm kalkınma projeleri aşağıda verilmiştir.

9. Bir Taşla İki Kuş: Kadın İstihdamı ve Küçük İşletmelerde Gelişim, Bozcaada'da Dönüşüm: Projeye, Bozcaada'daki işgücü dışındaki kadınların istihdam edilebilirlikleri ve turistik işletme sahiplerinin bilgi ve becerileri artırılmaktadır. Bozcaadalı 40 kadına turizm alanında sektörün önemli ihtiyacı olan önbüro-rezervasyon, kat hizmetleri, müşteri ilişkileri yönetimi ve sürdürülebilir turizm konularında eğitim verilmektedir. Ayrıca konaklama işletmesi sahibi ve çalışanlarından oluşan Bozcaada'lı 50 kişilik gruba turizm terminolojisi, önbüro-rezervasyon hizmetleri, sürdürülebilir turizm ve müşteri ilişkileri yönetimi konularından eğitim verilmiştir. Proje sayesinde bölgedeki turizm işletmelerinin nitelikleri artırılarak, hizmet kalitesi artmış, kadınların işgücü piyasasına girmelerine destek olunmuştur.

Proje Çıktıları:

- 40 kadına mesleki eğitim verilerek istihdam piyasasına dahil edilmiştir.
- 50 işletmeye eğitim verildi.

Proje Bozcaada-Çanakkale de gerçekleşmiş olup, 50.000,00 TL'lik destek almıştır.

10. Eceabat Ev Pansiyonculuğu Projesi: Proje mülkünün en az bir bölümünü turistlerin barınma ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde kullanılacak olan 20-40 yaş grubu kadınlar ve meslek sahibi olmayan genç işgücü arasındaki 120 kişi hedef grup olarak belirlenmiş olup, hedef gruptan 100 kişi başarılı olmuştur. Toplam 141 hedef grup üyesi kişiye eğitim verilerek Ev Pansiyonculuğu konusunda yeterlilikler sağlanmıştır. Resmi prosedür açısından Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından sertifikalar hazırlanmış, onaylanmış, herbir kursiyerin ev pansiyonculuğuna başlaması

önündeki sorunlar ortadan kaldırılmıştır. Toplam 75 kişiye 48 saat süreli ev pansiyonculuğu eğitimi verilmiştir.

Proje Çıktıları:

- 282 kişiye 182 saat eğitim verildi.
- 1 kişi istihdam edildi.
- 75 kişi ev pansiyonculuğu eğitimi aldı.

Proje Çanakkale- Eceabat'ta gerçekleşmiş olup, 113.715,00 TL destek almıştır.

11. Erdek Turizm İle Kalkınıyor: Proje sayesinde ildeki kalifiye eleman sıkıntısı yaşayan otelcilerden gelen talep üzerine, Servis komisi, Önkasa ve Mesleki İngilizce kursları açılmıştır. Kurslara başvuran 62 kursiyerden 48'i halk eğitim tarafından belgelendirilmiştir. Kursu başarıyla tamamlayan 12 kişi çevre otellerde istihdam edilmiş ve çalışma anlaşması yapılmıştır.

Proje Çıktıları:

- 20 adet otel yazılımı alındı.
- 48 adet sertifika verildi ve 12 istihdam edildi.

Proje, Erdek-Balıkesir de gerçekleşmiş ve 73.170,58 TL'lik destek almıştır.

12. Nusratlı Köyü Turizm Kalkınma Projesi 2011 Yılı: Proje kapsamında Nusratlı Köyü'nde evi olan köyde ve Küçükkuyu'da yaşayan ve ev pansiyonculuğu yapmak isteyen 20 kişiye turizmin önemi, turizm kavramı ve çeşitleri, servis teknikleri, kat hizmetleri, hijyen, önbüro ve çevre bilinci konularında eğitim verilmiştir.

Proje Çıktıları:

- 1 köy okulu restore edilerek turistik ürün satış merkezi haline getirilerek ve kafeteryada kahvaltı hizmeti vermeye başlandı.
- Köy'de yaşayan kadınlar, evde doğal ürünler üreterek satış merkezinde satmaya başlamıştır.

Proje Ayvacık -Çanakkale de gerçekleşmiş olup, 88.649,10 TL'lik katkı sağlanmıştır (GMKA, 2013).

Tablo 7: 2011 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı Performans Göstergeleri

GÖSTERGE	BİRİM	TOPLAM
Tam zamanlı yeni istihdam	Kişi	54
Gerçekleştirilen eğitim	Kişi	395
Alınan donanım	Adet	52
Basılı materyal-görsel sayısı	Adet	6502
Rehabilite edilen tesis-turistik alan sayısı	Adet	1
Turizme kazandırılan alan	m ²	1000
Verilen sertifikalar	Adet	123
Gerçekleştirilen eğitim	Saat	288

Kaynak: GMKA (2012) tarafından hazırlanan "2010 ve 2011 Mali Destek Programları Tamamlanan Projeler ve Etkileri" adlı kitaptan alınmıştır.

GMKA tarafından 2010-2012 yılları arasında teknik destek ve doğrudan faaliyet desteği kapsamında, başarılı bulunup, destek verilen diğer turizm projeleri aşağıdaki gibidir. Bu projelerin çıktılarına ve bütçelerine ulaşılamamıştır.

2011 Yılı Teknik Destek Programı

2011 yılı Temmuz- Aralık döneminde Teknik Destek Programı çerçevesinde yapılan değerlendirmelerde 38 proje başarılı bulunmuş bunlardan 1 tanesi turizm projesidir. Proje başlığı ve proje sahibi aşağıdaki gibidir.

Tablo 8: Teknik Destek Programı Turizm Projeleri

PROJE SAHİBİ	PROJE ADI
13. Balıkesir İl Kültür Turizm müdürlüğü	Balıkesir'de turizm sektörünün markalaşma ve yeni pazarlama teknikleri hakkında eğitilmesi projesi

Kaynak: (www.gmka.org.tr, 2014).

2011 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı

2011 yılı Ağustos - Aralık döneminde Doğrudan Faaliyet Desteği Programı çerçevesinde yapılan değerlendirmelerde 10 proje başarılı bulunmuş, bunların 4'ü turizm projesidir. Başarılı bulunan turizm projeleri başlıkları ve proje sahipleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 9: 2011 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı Turizm Projeleri

Proje Sahibi	Proje Adı
14. Yenice Myo - Mülayim Güre	Yenice Bölgesinde Kırsal Turizme Katkı Sağlayacak Yöresel El Sanatlarının Belirlenmesi
15. Çanakkale Belediyesi	Çanakkale Kentsel Sit Alanında Sürdürülebilirlik Analizi Ve Potansiyellerin Değerlendirilmesi
16. Gelibolu Ticaret Ve Sanayi Odası	Gelibolu'nun Turizm Master Planı
17. Çanakkale Valiliği	Çanakkale Turizm Marka Kent Stratejik Planı

Kaynak: (www.gmka.org.tr, 2014).

2012 Yılı Teknik Destek Programı

Güney Marmara Kalkınma Ajansı 2012 Yılı Teknik Destek Programında toplam 18 adet proje başarılı bulunmuş bu projelerin hiçbiri turizm ile ilgili değildir.

2012 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı

2012 yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı çerçevesinde yapılan değerlendirmelerde toplam 7 adet proje başarılı bulunmuş, bunların 2 tanesi turizme ait projedir. Başarılı bulunan turizm projelerinin başlıkları ve başvuru sahipleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 10: 2012 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı Turizm Projeleri

Proje Sahibi	Proje Adı
18. Bozcaada Turizm İşletmecileri Derneği	Sürdürülebilir Turizm: Bozcaada Örneği
19. Erdek Ticaret Odası	Erdek Turizm Master Planı

Kaynak: (www.gmka.org.tr, 2014).

Tablo 11: 2013 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı²

Programın Amacı	Toplumun tüm kesimlerinin yaşam kalitesinin ve refah düzeyinin yükseltilmesidir.	
Programın Öncelikleri	Öncelik 1:	Dezavantajlı grupların yaşam kalitelerinin yükseltilmesi, sosyal ve ekonomik hayata katılımlarının artırılması
	Öncelik 2:	Sivil toplumun etkinliğinin ve katılımçılığının artırılması
	Öncelik 3:	Eğitim ve sağlık hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesi
Bütçe	Programın toplam bütçesi	5.000.000 TL
	Turizme Bağlanan Destek	-
Tamamlanan Proje Faaliyet Alanı	Diğer Faaliyet Alanları	46 proje
	Turizm	-

Kaynak: (www.gmka.org.tr, 2014).

Tablo 12: 2013 Yılı Turizmde Rekabetçiliğin Arttırılması Mali Destek Programı

Programın Amacı:	TR22 Düzey 2 Bölgesi'ne gelen turistlerin ortalama konaklama sürelerinin ve turizmden elde edilen gelirin artırılarak bölgenin turizm potansiyelinin harekete geçirilmesine katkı sağlamaktır.	
Programın Öncelikleri	Öncelik 1:	Bölgenin Turizminin Ulusal ve Uluslararası Alanda Tanıtılması
	Öncelik 2:	Alternatif Turizm Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Yaygınlaştırılması
	Öncelik 3:	Turizm Hizmetlerinde Kalite ve Çeşitliliğin Artırılması
	Öncelik 4:	Turizm Hizmetleri İçin Gerekli Enerji İhtiyacının Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Sağlanması
Bütçe	Programın toplam bütçesi	5.000.000 TL
	Turizme Bağlanan Destek	5.972.892,89 TL
Tamamlanan Proje Faaliyet Alanı	Diğer Faaliyet Alanları	19 proje
	Turizm	19

Kaynak: (www.gmka.org.tr, 2014).

²2013 yılı sosyal kalkınma mali destek programı kapsamında turizm öncelikli sektör olarak belirtilmediği için turizm projelerine destek verilmemiştir.

Tablo 13: 2013 Yılı Turizmde Rekabetçiliğin Artırılması Mali Destek Programı Destek Alan Projeler

Proje Sahibi	Proje Adı
20. Assosyal Otel/Ayşe Füsün Abayoğlu	Behramkale'nin Var Olan Turizm Potansiyelinin Harekete Geçirilmesi
21. Güleli Turizm	Palace Hotel Termal Tesis Kurulum Çalışmaları Ve Yöresel Mutfak Kapasitesinin Artırılması Projesi
22. Nida Turizm	Bölge Turizminin Geliştirilmesine Yönelik İda Tur Motelin Hizmet Kalitesinin Artırılması Projesi
23. Küçükkuyu Belediyesi	Küçükkuyu Cittaslow Altyapısının Oluşturulması
24. Ayvalık İlçesi Turizm Geliştirme Ve Altyapı Hizmet Birliği	Ayvalık'ta İkincil Konutlar İçin Sürdürülebilir Eylem Planı (Bir Tık'la Ev Kirala, Bir Tık'la Evini Kirala)
25. Ayvalık Ticaret Odası	Adım Adım Ayvalık
26. Balıkesir İlini Tanıtma Ve Güçlendirme Vakfı	Balıkesir Tanıtım Kervanı
27. Biga Özel Eğitim Ve Sağ. Hizm. Tur. Gıda. San. Ve Tic. A.Ş.	Biga Kırkgeçit Tesisleri İle Termal Turizmde Bölgenin Parlayan Yıldızı Haline Geliyor
28. Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Turizminin Uluslar Arası Pazarlara Entegrasyonu
29. Can Belediyesi	Termal Kent Çan
30. Halk Eğitim Merkezi Ve Aso Müdürlüğü	Tarihin İçinde Gizli Hazine
31. Çanakkale Sanayi Ve Ticaret Odası	Çtso Çanakkale Evi Projesi
32. Çanakkale Valiliği	Bir Kaledir Çanakkale
33. Çomü Besyo	Doğa Sporlar Ve Rekreasyon Eğitim Merkezi
34. Sarıkız Zeytincilik Turizm Gıda Ve Danışmanlık Ticaret Limited Şirketi	Kaz Dağları Eko-Turizm Ve Konaklama Projesi
35. Kırtay Otelcilik Turizm San. Tic. Aş.	Erdek'in İlk 4 Yıldızlı Oteli Olunması, Tanıtım Ve Alternatif Turizm Faaliyetleri İle Turizmde 12 Ay Güçlü Rekabet Projesi
36. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Gökçeada Uygulamalı 37. Bilimler Yüksekokulu	Cittaslow Gökçeada Ve Eko- Gastronomi Kültürünün Ulusal Ve Uluslar Arası Alanda Tanıtılması Projesi
38. Sındırgı Meslek Yüksekokulu	Lezzet Kokan Mutfaklar
39. Demirbaşlar Petrol Akaryakıt Ürün. Halı Nak. Tar. Ürün. Tur. Tic. İth. Ve İhr. Ltd. Şti.	Sındırgı Obam Termal, Hizmetlerini Çeşitlendirerek Termal Turizmde Yeni Bir Sayfa Açıyor.

Kaynak: (www.gmka.org.tr, 2014)

2013 Yılı Teknik Destek Programı

Güney Marmara Kalkınma Ajansı 2013 Yılı Nisan-Ekim aylarını kapsayan Teknik Destek Programında toplam 22 adet proje başarılı bulunmuş bu projelerin hiçbiri turizm ile ilgili değildir.

2013 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı

2013 yılı Nisan- Kasım aylarını kapsayan Doğrudan Faaliyet Desteği Programı çerçevesinde yapılan değerlendirmelerde toplam 15 adet proje başarılı bulunmuş, bunların 3 tanesi turizme ait projedir. Başarılı bulunan turizm projelerinin başlıkları ve başvuru sahipleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 14: 2012 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı Turizm Projeleri

Proje Sahibi	Proje Adı
40. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uzaktan Algılama Ve Araştırma Merkezi	Çanakkale İline Ait Turistik Merkez Ve Ören Yerlerinin Dezavantajlı Gruplar İçin Uygunluğunun Tespit Fizibilitesi, Harita Modelinin Çıkarılması Ve Web Otomasyonu
41. Çanakkale Ticaret Ve Sanayi Odası	Çanakkale Turizmde Yeni Markasını Ve Değerini Ortaya Çıkartıyor
42. Balıkesir İli Kültür Ve Turizm Müdürlüğü	Balıkesir Turizm Çeşitliliğini Araştırma Projesi

Kaynak: (www.gmka.org.tr, 2014).

2013 Yılı Tarıma Dayalı Sanayinin Geliştirilmesi Mali Destek Programı

2013 yılı tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi mali destek programında turizme mali destek verilmemiştir. Toplam 22 proje kabul edilmiş bunların tamamı tarım sektörü ile ilgili projelerdir (gmka.org.tr).

2010-2012 yılları arasında GMKA tarafından ilana çıkılan, 2011 yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek, 2011 yılı İhracat ve Yenilikçilik Mali Destek, 2010 yılı İktisadi Kalkınma Mali Destek (kar amacı güven ve gütmeyen) programlarında toplam 122 proje mali destekten yararlanmış olup bunların 12'si (% 9.84)'ü turizm sektörüne ait projedir. Destek programları kapsamında toplam 25.203.776,29 TL

mali destek sağlanmış, bunun 1.673.703, 97 TL'si turizm projelerine tahsis edilmiştir. Turizm projelerine ayrılan mali destek % 6.64 tur. GMKA tarafından destek alan turizm projeleri ile 54 kişi istihdam edilmiş, 479 kişi turizm alanında eğitim almış, 90 adet turizm amaçlı kullanılmak üzere ekipman alınmış, 7502 tanıtım materyali basılmış, 3 adet kalite belgesi, 1 çevre ödülü alınmış, 306 kişiye sertifika verilmiş, 288 saat turizm alanında eğitim gerçekleştirilmiştir. GMKA bölgenin turizm gelişimine olumlu katkılar yapmıştır.

Ayrıca 2011-2013 yılları arasında GMKA tarafından ilana çıkılan 2011 yılı teknik destek programı, 2011 yılı doğrudan faaliyet mali destek programı, 2012 yılı teknik destek programı, 2012 yılı doğrudan faaliyet mali destek programı,

2013 yılı sosyal kalkınma mali destek programı, 2013 yılı turizm’de rekabetçiliğin artırılması mali destek programı, 2013 yılı teknik destek programı, 2013 yılı doğrudan faaliyet mali destek programı, 2013 yılı tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi mali destek programında toplam 197 proje mali destek almış bunların 29’u (%14,7)’si turizm sektörüne ait projelerdir. Mali destek alan 29 projenin 6’sı özel girişimciye ait olup 23’ü devlet kurumlarına ait projedir.

6. Sonuç

Bölgeler arasındaki gelişmişlik farklılıklarının giderilmesi, toplumsal barış, adalet ve refahın artırılması açısından önemlidir. Bölgesel kalkınma ajanslarının tarihi incelendiğinde özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında pek çok ülkede ortaya çıkan bölgesel dengesizlikler nedeniyle bölgesel kalkınma politikalarının önem kazandığı görülmektedir. Bölgesel kalkınma ajanslarının ilk yıllarında merkezi bir yapı hakimken, 1970’li yıllardan sonra bölgesel kalkınma politikalarında bölgesel dinamiklerin hayata geçirilmesi için merkezi yapıdan uzaklaşıldığı görülmektedir. Günümüzde kalkınma ajansları bölgesel anlamda faaliyet yürüten, bölge dinamiklerini hayata geçirebilmek adına yerel kamu ve özel teşebbüsler, sivil toplum kuruluşları dernekler ve birliklerle çalışan bir yapıdadır.

Bölgesel kalkınmayı hızlandırmak, bölgelerarası kalkınma farklarını azaltmak, bölgesel dinamikleri hayata geçirebilmek için kurulmuş olan GMKA bölgede 2010 yılından beri faaliyet yürüten bir bölgesel kalkınma ajansıdır. GMKA’nın 2010 yılı itibarıyla ilana çıktığı destek programları incelendiğinde çeşitli temalarda mali destek programları oluşturduğu görülmektedir. Bu destek programlarında kimi zaman kâr amacı güden kuruluşlar desteklenirken, kimi zaman kâr amacı gütmeyen kamu kurum ve kuruluşlarının, kimi zaman da sivil toplum kuruluşlarını öncelikli destek alan kurumlar desteklenmektedir. Buradan hareketle GMKA’nın bölgedeki tüm bölgesel aktörlere ulaşma çabasında olduğu sonucuna ulaşılabılır. Ayrıca her mali destek programında farklı sektörlerin öncelikli sektör olabildiği de bir diğer gerçektir. GMKA bölgede turizm, tarım, sanayi, hayvancılık başta olmak üzere, geleneksel sanatlar, yerel kültürel değerleri, sosyal destek projelerini, dezavantajlı grupları zaman zaman ilk önceliğe sahip olabilmektedir.

Veriler değerlendirildiğinde GMKA, 2010-2013 yılları arasında toplam mali destek verdiği projelere oranla bölgedeki turizm projelerine % 25 civarında destek vermiştir. Bunun yanı sıra bölgede istihdam sağladığı, yeni turizm alanları kazandırdığı, turizm de nitelikli işgücünün oluşmasında katkısının olduğu sonucuna ulaşılabılıriz.

GMKA’nın bölgede mali destek verdiği turizm projeleri sonrasında turizmde istihdam yarattığı, turizme yeni alanlar kazandırdığı, turizm sektörüne nitelikli işgücü yetiştirmek için eğitimleri desteklediği, turistik tesislerin yenilenmesine katkı sağladığı ve turizm sektörüne yönelik projelerde ağırlıklı olarak kamu ya ait projeleri desteklediği bu çalışmada görülmüştür. Güney Marmara Bölgesi’nin kalkınması için GMKA’nın bölge için gerekli olan sektörleri desteklediği, bundan sonraki çalışmalarıyla ajansın varlığının toplumun birçok kesimi tarafından fark edileceği, proje yazma konusunda tecrübelerin artacağı varsayımına dayanılarak gerek turizm gerekse de diğer sektörler için kazandıracağı sonucuna ulaşılabılır.

Kaynaklar

Akiş, E., (2011), “Küreselleşme Sürecinde Bölgesel Kalkınma Yaklaşımındaki Gelişmeler ve Bölgesel Kalkınma Ajansları”, *Sosyoloji Konferansları Dergisi*,(44), 237-256.

Anselmo, A. D. ve Cascio, L. L., (2011), “Towards a new era for regional development: investing in leadership”. *Local Economy*, 26 (6-7), 467-472.

Arslan, K., (2005), “Bölgesel Kalkınma Farklılıklarının Giderilmesinde Etkin Bir Araç: Bölgesel Planlama ve Bölgesel Kalkınma Ajansları”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (7), 275-294

Baykal, N., (2010), Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Açısından Kalkınma Ajanslarının Misyonu: Kayseri Örneği, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman, Yüksek Lisans Tezi.

Berber, M.ve Çelepçi, E., (2005), Türk Bölgesel Kalkınma Politikalarında Yeni Arayışlar: Kalkınma Ajansları ve Türkiye’de Uygulanabilirliği, *Karadeniz Bölgesel Kalkınma Sempozyumu*, 13–14 Ekim 2005, Bildiriler Kitabı, Trabzon, 146–155.

Bramwell, B., (2011), “Governance, The State and Sustainable Tourism: A Political

Economy Approach”, *Journal of Sustainable Tourism*, 19 (4-5), 459-477.

Çakmak, E., (2006),Yerel Ekonomi ve Bölgesel Kalkınma Ajansları, 1.Baskı,İmaj Yayınevi, 211 s.,Ankara.

Çayın, M., Karhan, G., Silinir, M. ve Aydeniz, N. (2012) “Bölgesel Kalkınmada Öncü Rol Üstlenen Bölgesel Kalkınma Ajanslarının İncelenmesi: Dicle Kalkınma Ajansı Örneği”, *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, (2),1.

DPT. (2000), Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara. <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/zel%20ihtisas%20Komisyonu%20Raporlar/Attachments/65/oik523.pdf>. Erişim Tarihi (12.04.2014).

DPT.(2006),Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara. <http://pbk.tbmm.gov.tr/dokumanlar/kalkinma-plani-9-genel-kurul.pdf>.

Escobar, A., (1991), “Anthropology and the Development Encounter: The Making and Marketing of Development Anthropology”, *American Ethnologist*, 18 (4), 658-682.

GMKA, (2012), 2010 ve 2011 Mali Destek Programları Tamamlanan Projeler ve Etkileri, GMKA Yayınları.

Günaydın, D., (2013) “Türkiye’de Bölgeler Arası Gelişmişlik Farkların Giderilmesinde Kalkınma Ajansların Yeri: İzka Mali Destek Programları Örneği”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (1), 73-101.

Hevesi, A.G. (2006), “Industrial Development Agencies In NewYork State” Office of The Newyork State Comptroller, <http://www.osc.state.ny.us/localgov/pubs/research/idabackground.pdf>

<http://www.kalkinma.gov.tr/bolgesel.Portal>. (Son Erişim Tarihi: 30.11.2013).

http://www.gmka.org.tr/2014_yili_öncelikli_sektorler_mali_destek_programi. (Son Erişim Tarihi: 25.12.2013).

http://www.fka.org.tr/contentdownload/sss_genel.pdf. (Son Erişim Tarihi: 01.02.2014).

Kahraman, N. ve Türkay O., (2011), Turizm ve Çevre. Detay Yayıncılık, 4.Baskı, 222 s., Ankara.

Kırankbeş, M. C. (2013) “Yeni Bölgesel Kalkınma Politikasının Yerel Aktörleri Olarak Kalkınma Ajanslarının Etkinliğinin Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35.

Küçük, O. (2007) “AB Uyum Sürecinde Kalkınma Ajansları ve AB Hibe Projelerinin Bölgesel Kalkınmaya Katkılarının Araştırılması: Samsun, Kastamonu ve Erzurum NUTS II Bölgesi Örneği” <http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/SBED/article/viewFile/459/451>. 495-507.

Maç, N. (2006), “Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Türkiye”, Konya Ticaret Odası Etüd – Araştırma Servisi, 117(76).

Oğarlı, M. ve Popa, N.(2003), “Sustainable Development in Rural Tourism”, *lucrări științifice, seria 1*, 13 (4).

Pınarcıoğlu, M., Oğuz, I. (2004), Yeni Kalkınmacılık: Bölgesel Kalkınmada Arayışlar”, GAP-GİDEM Yayınları- 4.

Prifti, A. ve Zenelaj E., (2013), “Challenges Towards Sustainable Tourism for Regional Development of Vlore Region”, *European Journal of Sustainable Development*, 2 (4), 285-292.

Ünsal. T (2011). Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı Örneği, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).